СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 2. | Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 3. січня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 2. | Jersey City, N. J., Wednesday, January 3, 1923. | THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ЗАХОДИ УРЯДУ В ЗАГРАНИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ НАХОДЯТЬ ОДОБРЕННЄ

ВАШІНГТОН, 30. грудня. — Зусилля уряду Гардинга довести до якоїсь межинародної конференції для полагодження економічного заміщання в Европі стрінулися з одобреннєм навіть ворогів уряду.

Добре вражіннє зробило також донесеннє, що розпити уряду про становища других урядів мали дати вдоволяючий вислід, бо всі держави, з винятком хиба одної Франції, мали без застережень заявитися за американською урядовою пропозицією.

З БОРОТЬБИ УРЯДУ ПРОТИ КУ-КЛАКС-КЛЕНА

БОЛТИМОР, Меріленд, 1. січня. — Меріледські стейтові власти вже перестали противлятися видачі луизіянському судови д-ра Б. М. Меккойна, котрого обжаловують яко головного справника нападу та втоплення Ку-Клукс-Кленом двох людий в Луизіяні.

Наслідком сього сподіються, що др. Меккойн буде незадовго виданий судови в Луизіяні.

ФАБРИКАНТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНЕСЕННЯ ІМІГРАЦІЙНИХ ОБМЕЖЕНЬ

НЮ ЙОРК, 1. січня. — Національне Товариство Фабрикантів видало вчора публичний заклик в справі іміграції, в котрім заявляє, що теперішний 3-процентовий іміграційний закон мусить бути знесений для добра економічного добробуту Злучених Держав.

Фабриканти домагаються ухвалення закона, який дозволивби на допущенє більше імігрантів для заповнення недостачі робочих рук, що буцімто панує в богато американських промислах; заведення строгих оглядин тілесного стану нових імігрантів та заостреня постанов про грамотність.

ЗА ОБЄДНАННЄМ ПЯТЬОХ ВЕЛИКИХ ЮНІЙ

НЮ ЙОРК, 1. січня. — Юнія робітників, виробляючих капелюхи та шапки, предложила чотиром другим юніям робітників та робітниць, занятих виробом других частий мужеського та жіночого одіння, проект зорганізовання всіх пять юній в одну обєднуючу організацію для зачіпних та оборонних цілий.

На основі сего пляну пять юній малиб обєднатися в організацію, взоровану на Американській Федерації Праці, яка малаби називатися „Обєднаннє Кравецьких Робітників" (Нідел Трейдс Веркерс Алайенс). За подібним сфедерованнєм кравецьких юній заявилися вже конвенції поодиноких юній.

КОМІТЕТ НЮЙОРСЬКОГО МЕЙОРА ПРО ЖИТТЄ МАЙНЕРІВ БЕРВИНДА

НЮ ЙОРК, 1. січня. — Комітет, установлений нюйорським мейором для розслідження життя вуглевих майнерів підприємства „Бервинд-Ґвайт Ко." котре достарчає більшу частину вугля, зуживаного підземними та надземними зелізницями міста, вже оголосив свій рапорт.

Звіт заявляє, що робітники сього підприємства живуть економічно гірше звірят; виминені підприємством з домів, вони мешкають в курниках та стайнях; політичних та особистих прав вони мають тільки, що раби; підприємство визискувало їх не лишень при заплаті за працю, але через свої мешкальні доми та компанічні крамниці.

Звіт робить заключеннє, що копальні сього підприємства повинні перейти на власність народа.

НОВОРІЧНІ АМНЕСТИї ПРЕЗИДЕНТА

ВАШІНГТОН, 30. грудня. — Президент Гардинг дав амнестію (помилував) 8 членів організації Промислових Робітників Світа (Ай. Даблю. Даблю.), що відбували довгі вязничні кари в федеральних тюрмах за участь в противоєнній агітації. Кождому з них предложено до вибору лишитися в тюрмі, але дозволити на свою депортацію (прогнаннє зі Злучених Держав).

УРЯД НЕ ХОЧЕ РОБИТИ НІЯКОГО ВИЇМКУ ДЛЯ КОРАБЛІВ

ВАШІНГТОН, 30. грудня. — Американський департамент судівництва відповів американським корабельним підприємствам, що просили його о звільненнє їх від обовязуючої сили прогибіційного закона та дозволили продавати алькоголь на пвнім морю, заявив просячим, що таких виїмків він робити не може та що прогибіція обовязує всюди, де обовязує американське право, отже й на американських кораблях на повнім морю.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗАПОВІДАЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

НЮ ЙОРК, 31. грудня. — Американська Федерація Праці видала заяву в справі недавно відновленої „робітничої партії Америки", заповідаючи проти неї безпощадну боротьбу.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА

НА УКРАЇНСЬКІ ПРИВАТНІ ШКОЛИ В НАШІЙ ГАЛИЧИНІ.

УКРАЇНЦІ, РАТУЙМО РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ!

ЙДІМ З КОЛЯДОЮ ХАТА ВІД ХАТИ.

ЗІБРАНІ ЖЕРТВИ ВІДСИЛАЙМО ДО ОБЄДНАННЯ, 817 НОРТ ФРЕНКЛИН СТР., ФИЛАДЕЛФІЯ, НА ФОНД РІДНОЇ ШКОЛИ.

УРЯД ЗАПОВІДАЄ ОЖИВЛЕННЄ ТОРГОВЛІ В 1923 РОЦІ

ВАШІНГТОН, 29. грудня. — Департамент (міністерство) торговлі заявляє на основі даних, зібраних про американську торговлю в 1922. році, що Злучені Держави зовсім не мають причини дивитися безнадійно на торговлю в слідуючім році. На думку міністерства торговлі Америка зазнає в 1923. році великого оживлення.

І АМЕРИКАНСЬКИЙ СУД ЗНАЄ СКОРІСТЬ, ЯК ХОЧЕ

Дня 27. грудня коло 9. години вечером відкрито в місточку Іст Орендж, Н. Дж., тіло пані Елеонори Л. Бриггем. Так як тіло найдено в пивниці дому і мало на собі сліди насильства та завзятої боротьби, підозріннє впало на 19-літного Мурина, Вілієма Бетла, котрий нанявся палити в грубах дому. Секція тіла, переведена коло опівночи, ствердила деякі догади поліції та дала основу для здогаду, що злочин поповнено всего кілька годин тому. Бетла спіймано коло 1. годинни тої самої ночи. О годині 4. сполудня він признався до злочину, заявляючи, що він насилував п. Бриггем, а потім забив її, боячися її свідоцтва. В годину пізнійше прокуратор стейту предложив справу великій лави присяжних суддів, котрі в 11 мінут опісля признали Бетла обжалованим за злочин. Його сейчас відставлено до вязниці, а суд на нього назначено вже на день 4. січня.

ТРЕТЕ САМОВБИЙСТВО В СІМІ

Вмісті Ст. Луис, Луизіяна поповнив самовбийство 55-літний Вілям Лемп, голова бравару сього самого імени. Самовбиєць стрілив собі в голову з револьвера та погиб на місци.

Замітно, що се вже трете самогубство в сій сімі, що колись в передпрогибіційні часи, мала міліони приходу з варення пива. В 1904. році забився батько Вілієма, маючий тоді 67 літ життя. В році 1920. стратилася сестра Вілієма, 37-літна замужна жінка.

БАНДИТИЗМ В ГАЛИЧИНІ

На шляху Рогатин-Перемишляни напали бандити на рогатинських купців Наґельберга і Дреттера. Купців побито й ограблено у них около 3 міліони марок.

ПОДВІЙНЕ УБИЙСТВО В РОДИНІ

В пятницю рано італійський імігрант з Ню Йорку, Френк Дагате забив в сварці свою жінку Антоанету. На вистріл надбіг батько жінки і двома вистрілами з револьвера забив свого зятя. 63-літний старець опісля віддався в руки поліції та признався до вчинку. Він каже, що стріляв до зятя, бо думав, що вратує свою дочку від дальших вистрілів мужа. Він не хоче сказати, яка було причина сварки межи подругами.

ЗВІДКИ ВЗЯЛИСЬ ЧЕРВОНОШКІРІ ІНДІЯНИ

На конвенції Американського Товариства для Попирання Науки читав др. Роланд Б. Диксон наукову працю про свої досліди над черепами червоношкірих Індіян. На основі сих дослідів стверджує він, що декотрі індійські племена мають в собі примішку крови чорношкірих Австралійців, другі примішку крови чорношкірих Африканців, инчі примішку жовтошкірих Монголів, а ще инчі примішку крови білих Европейців.

Монголи та білі малиби дістатися з Азії почерез пролив Берінга, котрий замерзає в зимі так, що по ньому моглиб перейти навіть племена, що не вміли пливати на морю. Австрійських Муринів могла легко загнати сюда буря. Африканські Мурини, щоби дістатися сюди, мусіли прибути сюди добровільно. На тій основі прелегент уважає Муринів з Африки за справдішних найстарших відкривців Америки для Старого Світа.

КАНАДА ЩЕ КОЛЬОНІЯ

Торонто. — Сер Аллен Ейлсворт, К. Р. бувший міністер справедливости для Канади, говорячи на зібранню тов. Лицарів Колюмба, сказав що Канада не є державою, а лише кольонією. Сі слова він сказав на тій підставі, що Канада й досі є кольонією Великої Британії так як була перед пятьдесяти літами, коли Канада дістала свою конституцію. „Наше становище рівнається з Великою Британією або Ірляндією. Наше становище рівне становищу Полудневої Африки, Нової Зеляндії, Нової Фунляндії та Австралії. Ми й досі є емігрантами відкись і нема найменьшої підстави думати, що ми не є кольонією".

НІМЦІ ВВАЖАЮТЬ ЗА ОБОВЯЗОК ЗРАДЖУВАТИ ЧЕСЬКУ ДЕРЖАВУ

На відкритій у Празі сесії чеського сойму заявив провідник німецьких послів, д-р Лоджман, що всі Німці, яких Чехи силоміць, проти їх волі прилучили до чеської держави, мусять виступити з рішучою, лютою, найгострішою боротьбою на життя і смерть проти поневолення. Всі Німці будуть усякими найможливішими спобами вести проти чеської держави невблагану війну, тому, що та держава приводить Німців до жебрацького костура. Кождий Німець має за свій найсвятіший обовязок зраджувати чеську державу, бо Німців прилучено до Чехолсовасчини проти їх волі і тим самим поня. Чехи не мають морального права переслідувати за державну зраду, бо вони самі зраджували Австрію. Німці роблять тільки те, що робив Масарик і Бенеш супроти Австрії.

ЛІЧЕННЯ РАКА

Може досліди проф. Блера Белла з Ліверпулю — пише лондонський кореспондент парського „Матена" — дадуть під конець промінь надії тим злидарям, що терплять на рака, бо — згідно із звітом, поміщеним в органі англійських лікарів „Ди Ленсет" — приноровлюване цим ученим олово в кольоїдальному стані здержало в якомусь числі випадків розвиток цеї страшної недуги. Досі випробовано вже 55 усяких препаратів того ліку, але потрібно — як кажуть — іще кількох років для осягнення кінцевих вислідів.

ПОРЦЕЛЯНОВІ ДЗВОНИ

В славних на цілий світ фабриках порцеляни в Майсен у Саксонії виготовлено в минулому році кілька родів здавкової монети з порцеляни. Тепер доносять німецькі часописи, що за другий рік на вежі старовинної майсенської церкви будуть завішені нові дзвони, зроблені також із порцеляни.

КРОВАВЕ ВЕСІЛЛЯ

В Городку коло Львова на весіллю в домі Івана Тишкевича парубки забавлялись так весело, що підчас бійки Йосиф Лободець пхнув ножем Франца Сеника і вбив його на смерть. Вісьмож учасників кровавої забави арештовано.

ФРАНЦІЯ ГОТОВИТЬСЯ ДО ВЕЛИКОГО ЗБОРУ В НІМЕЧЧИНІ НА „ВОЄННІ ВІДШКОДОВАННЯ"

ПАРИЖ, 1. січня. — Аліянтська конференція у справі німецьких „воєнних відшкодовань" зачнеться завтра, у второк.

Першій на конференції має виступити британський премієр Бонар Ло, котрий предложить свій плян для полагоди сього важного тепер питання. Він предложить проект, який признає Німеччині 3 або 4 роки мораторії (відлоченнє реченця сплати) для заплати „воєнного відшкодовання" аліянтам.

Бонар Ло хоче, щоби французьке правительство розглянуло сей проєкт і сказало свою гадку. Він готовий в дечому уступити французькому правительству, якщо воно уступить британському.

В поінформованих кругах кажуть, що французький премієр Пуанкаре згодиться тільки на дволітню мораторію, але під такими умовами:

1. — Французьке правительство буде вирубувати ліси в Надренщині, яку має у своїй окупації, для достави будівельного дерева до Франції.

2. — Франція хоче аліянтської комісії для углевої долини Рур, яка пантрувала би, щоб Німеччина їй доставляла угле.

3. — Франція хоче, щоби аліянти або Франція сама уставила митові (цлові) уряди здовж німецько-французької границі. Весь збір з мито мав би іти на „воєнні відшкодовання".

4. — Франція хоче наложити аліянтський податок на угле в долині Рур. З того вона сподівається стягнути з Німеччини річно 400 міліонів золотих німецьких марок.

5. — Давнє мито з німецького експорту мають аліянти або сама Франція стягати безпосередно через окремі свої уряди.

ІТАЛІЯ ПРОТИ НАЇЗДУ ФРАНЦІЇ НА НІМЕЧЧИНУ

РИМ, столиця Італії, 31. грудня. — Тутешня преса пише, що італійське правительство заявляється за економічними карами на Німеччину за невиконуваннє зобовязань про „воєнні відшкодовання", але противиться військовому наїздови Франції на Німеччину.

АМЕРИКАНСЬКО-ТУРЕЦЬКИЙ СПІР

ЛОЗАННА, Швайцарія, 1. січня. — Турки дуже озлобились заявою американського амбасадора Чайлда за національною самоуправою для Вірменії в Малій Азії. Вони кажуть, що коли Америка мішається до турецьких внутрішніх справ, то Турки їм відплатяться в той спосіб, що замкнуть американські школи в Туреччині і зірвуть умови з американськими підприємцями у справі відбудови зелізниць в Малій Азії.

ФРАНЦІЯ НЕ ХОЧЕ МИРОВОЇ УМОВИ З НІМЕЧЧИНОЮ

БЕРЛИН, 1. січня. — Німецьке правительство предкладало Франції проект умови про мир на 45 або 60 літ.

На підставі тої умови Німеччина і Франція мали бути зобовязані не нападати на себе взаїмно оружною силою протягом того часу.

Одначе французьке правительство відкинуло се предложеннє.

БРИТАНЦІ ПОКИДАЮТЬ ЦАРГОРОД

ЛОНДОН, 1. січня. — Сюди прийшли вісти з Царгорода, які повідомляють, що Турки завізвали тамошню британську кольонію, аби як найскорше забралася з Царгорода. Наслідком того 1,600 Британців вибирається в дорогу.

НАФТОВА КРАЇНА БУНТУЄТЬСЯ

ЛОНДОН, 1. січня. — Тутешні газети доносять з Царгорода, що Турки викликали повстаннє проти британської окупації в нафтовій области Мосул.

УБИЙНИКА ПЕРШОГО ПОЛЬСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА ЗАСУДЖЕНО НА СМЕРТЬ

ВАРШАВА, столиця Польщі, 30. грудня. — Нині зачалась розправа військового суду над Невядомським, убийником першого польського президента Нарутовича.

Нині ся розправа скінчилась засудом на смерть.

Невядомський признався до убиття, але заявив, що не вважає себе винним, бо він ділав „для добра Польщі". Спершу, казав він, хотів він убити Пілсудського, але коли сей усунувся від кандидатури він убив Нарутовича, бо вважав його президентуру фатальною для Польщі. Одначе засуд, сказав він при кінці, він приймає.

Його засуджено на підставі німецького воєнного права ще з часу інмецької окупації російської Польщі вчасі світової війни. Се право приписувало кару смерти за політичне вбивство, а що Польща є під воєнним правом, се німецьке право є в силі і на його підставі Невядомського засуджено на смерть.

КАЖУТЬ, ЩО НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ПОТОНУВ СЕРЕД БУРІ

ГАМБУРГ, Німеччина, 28. грудня. — Тут догадуються, що німецький пароплав Гайнріх Кайзер потонув серед страшної бурі, яка тепер панує на Атлантійському океані. Тому два тижні повідомляли, що сей корабель відплив з Канади.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬЩА ХОЧЕ БРАТИ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ ДО СВОГО ВІЙСКА.

На мурах м. Львова появилась така відозва:

„Рескриптом міністерства військових справ деп. Х. з 24-го листопада, 1922, ч. 6231 наказується доповнення поборової листи річників 1900 і 1901. Маґістрат закликає всіх чоловіків уроджених в 1900 і 1901 р. без ріжниці народности й визнання, котрі стало перебувають в громаді Львів і є польськими горожанами, щоби найдальше до 2. грудня, 1922, зголосилися в IV. деп. маґістрату, ратуш III. п. двері ч. 198, в ціли зареєстровання з відповідними документами (метрика, свідоцтво шкільне, карта зголошень).

Хто ухилиться від списку, буде караний по приписам і втратить польське горожанство. Найман.

Також усі староства у Східній Галичині розіслали до всіх гр. кат. парохіяльних урядів обіжник з наказом про виготовлення списків Українців уроджених в 1900 і 1901. роках.

* * *

Се не мало би значіння для галицьких Українців, бо у тій відозві виразно сказано, що до бранки мають ставитись ПОЛЬСЬКІ ГОРОЖАНИ, які, коли не ставляться, стратять се горожанство.

Українці у Східній Галичині не є польськими горожанами, а не будучи ними, не можуть навіть мати тої приємности, що стратять польське ґорожанство.

Але, як звісно, ані Польща ані Поляки не спосібні шанувати жадних законів ані постанов, отже нема сумніву, що вони по свому візьмуться до своєї нової бранки в окупованій Східній Галичині і звісними польськими злодійствами та розбоями будуть намагатися втягнути насилу якесь число галицьких Українців до своєї армії.

Проти сього нового ляцького розбою повинні галицькі Українці стати до бою з Ляхами в старому краю і заграницею.

НЕЗЛОМНОГО ДУХА ГАЛИЧИНА.

Один з наших читачів надіслав нам листа, писаного його братаничом, що живе під ляцькою окупацією в одному галицькому селі (імена з відомих причин пропускаємо), в якому сей пише:

„Ви хочете знати, як пішли в Польщі вибори. У нас випали для неї скандально. Ніхто з Українців у Сх. Галичини не брав участи. Перед самими виборами виарештували майже всю інтеліґенцію, так що по тюрмах не було вже місця. Всіх арештованих було около 20.000. Хотячи описати те все, що ділось підчас виборів, то не мігби те все, як то кажуть, на воловій шкорі списати. У Львові то цілими сотнями повязаних разом шнурами, або покованих по чотирох до купи провадили до вязниці. Скрізь по селах були карні військові експедиції, які добре далися в знаки нашим людям. Помимо так страшного терору, не повелось їм з виборами. Вийшло лиш якимсь робом 4 хрунів-послів, на яких мало хто голосував, а решта шахрайством. Ділось це так, що котрий хрунь йшов голосувати, то голосував за всіх своїх живих і мертвих, роджених і ненароджених. При тому було богацько случаїв, де військо вже вечером витягало силою кождого з хати і гнали по двох жовнярів одного виборця до урни. (Таке приміром ділось в Шепарівцях коло Коломиї). А в Раківчику коло Коломиї казав польський підполковник Монд розстріляти студента теольоґії Федусяка за те, що він ніяким чином не хотів голосувати. Та завдяки одному священикови, парохови Коломиї, дарував йому життє, а тільки казав запровадити його до вязниці. Він сидів разом зі мною. Як того чоловіка змасакрували, то як я на його глянув і він почав росповідати, що там всюди ділось, то я дякував Богові, що я сиджу спокійно у вязниці. Його випустили разом зі мною, але без здоровля. Має зломаних двоє ребер, відбиті нирки, попукані барабанні болони в ухах і пр. Наш Никола хотів відвідати мене в тюрмі, то староство не хотіло видати йому леґітимації, бо мовляв „Пан ест вроґо успособйони пшеців Паньства Польскеґо і аґітатор Петрушевіча". Це все, що я тут описав, то лиш тиячна часть того всего. В нашому селі голосували лиш латинники, жиди і на жаль кількох хрунів."

На вступі сього листа пишучий згадує скромно:

„Ну, я по двох місяцях опинився на волі."

А відтак подає від себе оцінку доспіху польських насильств так:

„Дурні ті Ляхи як коти. Вони думають, що тюрмою та репресіями зломлять у нас духа. Таж я вийшов о много сильнійший духом з тюрми, як зайшов до неї".

Під ударом ляцького клевця українська сокира виклеплюється на добре орудде, яке мусить стати страшним для тої руки, що вимахає молотком.

УКРАЇНА—ПОЛЬЩА—МОСКІВЩИНА.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Для оцінки політичних перспектив кождої нації, яка бореться за осягнення своєї державної самостійности, мають рішаюче значінне два чинники: її внутрішня скристалізованість, **як нації,** і степень скристалізованости її ворогів, **як держав.** Коли відповідна нація сама не є скристалізована, а ще до того її вороги перебувають у стані найкращої внутрішньої скристалізованости, тоді виглядів на осягнення самостійности для такої нації нема ніяких. Коли, далі, відповідна нація сама є скристалізована, але має проти себе державно-скристалізованих ворогів, тоді та нація мусить готуватися до впертої і довгої боротьби, яка може тривати навіть цілі століття. І нарешті, коли дана нація сама є добре скристалізована, а має проти себе державнонескресталізованих і несконсолідованих ворогів, яких у середині роздирають і розсаджують внутрішні суперечности, — тоді така нація має всі шанси в короткім часі осягнути здійснення своєї найдорожчої мрії.

Оцінюючи під цим оглядом політичні перспективи українського народу, не можна буде не признати, що тільки-що минулий рік Божий 1922-й посунув нас ще на один крок близче до останньої з накреслених тут трьох констеляцій. Щоб яснійше це побачити, необхідно близче придивитись до внутрішнього стану обох головних ворогів самостійної України — Польщі і Московщини — під нинішню хвилю.

Що Польща і Москівщина — справді головні і, можна сказати, одинокі вороги самостійної України, того не треба довго доводити. Для Польщі самостійна Україна означає втрату Східної Галичини з її нафтою, сіллю, лісами та великими земельними посілостями польських дідичів, втрату Волині, Холмщини та Підляша знов таки з їх лісовими та земельними богацтвами, з їх цукроварнями та ґуральнями, з їх кольонізаційними можливостями для польського рільника. Вихід до Дніпра й до Чорного моря, поширенне польської експанзії на Схід, ідея великої Польщі „од моржа до моржа", — ці всі пляни Польща мусить навіки поховати з моментом основання самостійної України.

Ще більш тратить Москівщина з моментом основання самостійної України. Вона тратить Донеччину з її мінеральними богацтвами, товстий український чорнозем з його пшеницею та цукровим буряком, вихід до Чорного моря, невичерпаний безервуар першорядного людського матеріялу для війска та адміністрації, — коротко, все, що зробило Москівщину великою Росією.

Самостійна Україна замикає Польщі дорогу на Схід, а Москівщині — дорогу на Захід. Перед експанзією цих держав виростає глуха стіна. Вже цього одного вистачає, щоб обидві ці держави ставились з найбільшою ворожістю до здійснення ідеї самостійної України.

Який же є внутрішній стан цих держав?

Гадаємо, що навіть найщиріший приятель Польщі не зважиться сказати, що внутрішні політичні відносини в цій державі протягом минулого року хоч на один крок посунулись наперед у напрямі стабілізації чи консолідації. Навпаки, положенне тут значно **погіршало.** Останні вибори начальника держави показали це найкраще. Чи чув коли хто-небудь, щоб по обранні нового державного президента мало не половина членів парляменту відмовила йому послуху й заповіла йому безоглядну війну? Чи чув хто колись, щоб новобраного президента вуличні демонстранти витали криками: „еҐть з жидівсько-німецько-українським обранцем!?"...

А недавня міністерська кріза в Варшаві, коли в тій самій державній палаті засідало аж двоє міністрів-президентів: Корфанти- обраний соймом, і Поніковскі, призначений Пілсудським... Чи то не був доказ нечуваного занепаду державного почуття й небувалого потоптання авторитету, ба самої ідеї державної влади?

Не говоримо вже про вулькани, які оточують Польщу зі всіх боків: Східна Галичина, Волинь, Білорусь, Виленщина, Горішній Шлеск — це все або палаючі, або готові що-хвилини вибухнути вулькани. Але в самій Польщі, в її серці все вказує на тяжку хоробу, в якій перебуває державний орґанізм. Глибока прирва між правицею та лівицею, суперечність і протилежність їх хотінь і змагань, підкупність і нечесність цілого державного апарату, краній еґоїм і себелюбство від найвищого до найнизчого — це все такі чинники, які не роблять з Польщі поважного ворога.

Про стабілізацію відносин у совітській Росії останніми часами багато говорилося й писалося. Докази цеї стабілізації наводяться **чисто зовнішні:** совітська влада тримається вже шестий рік; совітські дипльомати допускаються до міжнародних конференцій, навязуються з Росією торговельні зносини. Такі докази можуть бути переконуючими для чужинців, які Росії не знають. Сказав же колись якийсь учений, що чужинці пильнійше й краще дослідили місяць на небі, ніж близьку Росію. Так само стоїть справа й нині, й правдиве оречення про стан річей у совітській державі може дати лише той, хто її справді знає, хто не тільки **в ній** жив, але й **нею** жив.

Совітська держава — це такий самий кольос на глиняних ногах, як і стара царська держава. Ріжниця лише та, що за царату людність жила **мінімумом** духової свободи та матеріяльного добробуту, а в совітській державі широкі верстви людности навіть такого мінімума не мають. За царату мужик пух, але не вмирав з голоду, а тепер він вмирає міліонами. За царату не було івльної преси, а тепер нема ніякої. За царату були в Росії міліони людей, яким жилось добре й весело, а нині таких щасливих є лише кілька десятків тисяч.

Царська держава тому так довго не падала, що не знаходилось такого, хто її добре пхнув би, але також од того, що в її істнуванні були заінтеревосані досить широкі круги людности: дідичі, фабриканти, частина міщанства й сільські куркулі. Совітська держава також не падає тому, що на-разі нікому її штовхнути, але хто заінтересований в її істнуванні? Хіба лише совітські комісари та „нова буржуазія", яка повстала на місце старої. Але обидві ці групи настільки малі й так мало орґанічного звязку мають з народом, що, на випадок серйозної колізії, з ними, як з реальною силою, числитись не доводиться.

Внутрішні суперечности так саме роздирають і розсаджують з середини совітську державу, як і Польщу. Під маскою комунізму в Росії починають процвітати такі первісні форми звірячого, хижацького капіталізму, які процвітали в Европі хіба 150—200 літ тому. Під вивіскою „робітничо-селянської влади" там панує така безмежна сваволя як-раз у відношенню до робітників і селян, якої досі не зазнала ні одна держава в світі. Під прапором „самоозначення націй" там проводиться така система поневолення супроти немосковських народностей, якої не знала навіть клясична під цим оглядом царська Росія.

Чи такий стан річей може вважатись внутрішньою стабілізацією, консолідацією внутрішних державних сил? Ясна річ, що ворог з таким хаосом у своїм внутрішніх відносинах не може вважатись ворогом серіозним, страшним.

Лишається питанне про другий чинник: як стоїть справа з внутрішньою кристалізацією українського народу, як нації? Коли-б процес внутрішньої кристалізації українського народу вже був остаточно завершений, тоді, при таких внутрішньо-гнилих противниках, ми вже досі мали-б самостійну українську державу. Коли її ще не маємо, то це означає, що той процес ще не є скінчений. Але він поступає наперед незвичайно швидким кроком, **українська нація росте й кристалізується на наших очах.**

Неможливо в нинішних неспорядкованих обставинах оглянути становище цілого українського народу з одної точки, будь та точка Берлін, Прага, Ню Йорк, Львів чи Київ. Але хто сумнівається в тім, що українська нація росте й кристалізується, той хай оглянеться довкола себе, хай погляне на те, які переміни приніс минулий рік в його найблизче оточенне. Хай, напр., американські Українці здадуть собі справу, на який величезний крок посунув їх наперед минулий рік, як він скріпив їх національну орґанізацію, їх солідарність, їх інтерес до рідного краю й до національних справ. Здається нам, що під цим оглядом американські Українці можуть без почуття резиґнації, а навпаки з почуттем гордости оглянутись на прожитий рік.

Так саме, коли не краще, стоїть справа всюди, де більшими масами живе український нарід. Не кажемо вже про Східну Галичину, де українська людність під оглядом національної свідомости виросла за цей рік на цілу голову вище. Навіть на европейській еміґрації, у більш ненормальних обставинах, ніж можна собі уявити, — навіть тут починається замітний процес консолідації українських сил. А згори треба приняти, що той самий процес розвивається також на Східній Україні та Буковині, хоч безпосередних доказів на це не маємо. Нарешті, що українська справа за цей рік зробила великі успіхи на Підкарпатській Україні — це річ загальновідома.

Завданнє всіх свідомих і живих сил українського народу — допомагати цьому процесови кристалізації власної нації. Але, незалежно від тої свідомої допомоги, кристалізаційний процес відбувається й буде відбуватись також стихійно, на підставі законів природи. Як камінь, кинутий догори, **мусить** упасти на землю, так і нація, прокинувшись од вікового сну й взявшись до визвольної боротьби, особливо коли вона має перед собою ясну й свідому ціль — створенне власної держави, — така нація **мусить** осягнути свого.

Українська нація **кристалізується** на наших очах. Її вороги — совітська Росія та Польща **декристалізуються,** розкладаються на нащих очах. Остаточний висновок зробити нетрудно.

Радянин.

Берлін, у грудні.

[illegible] А Я В ТЮРМІ.

А я в тюрмі, Брати мої; і тут
Марную свій молоденький вік.
Колиби силу мав я видертись
З тої тюрми страшної, я-б утік.

Утік би, полинув до мої родини,
Під рідну стріху, у своє село,
Подивитись до моєї жінки й дитини
Й заколядувати з ними на Різдво.

Колядуючи, дідух вніс би у хату,
Пахучого сіна всюди-б настелив,
Дитина просила-б: „Оріщків Тату"...
А я-б ся з нею весело дрочив.

Білим обрусом я-б стіл накрив,
Де-б свічка ясно ся світила,
Куттю з медом смачно-б заїдав,
Якої-б жінка мені наварила.

Ох!... як то любо той вечір згадати,
Бо радість така лиш раз у рік
Коби силу мати ґрати поломати,
Я-б з тої страшної тюрми утік.

Ох!... Сне ти мій, радости фонтана
Не снись так весело мені:
Бо це лиш душева „фата-морґана",
Котра мене зводить ночі і дні!

Сон мій?—фальшива потіха,
Тюремна розмова й уява моя:
А дім, родина й люба хатина—
Там виглядають мене щодня.

Місто життя, в мене страшні болі,
Місто коляд, там у них плач і крик;
Ох!... Боже!... коб сили мав я доволі,
Я-б з тої страшної тюрми утік.

Товариш.

Р. Г., Н. Й., 20. грудня 1922.

НЕ ЖДІМ! БО БОРОТЬБА В ГАЛИЦЬКІЙ УКРАЇНІ НЕ ЖДЕ! ВСІ УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В АМЕРИЦІ НЕХАЙ СЕЙЧАС ЗБЕРУТЬСЯ НА РАДУ І ПРИЄДНАЮТЬСЯ ДО СЕЇ БОРОТЬБИ СВОЄЮ ЖЕРТВОЮ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ!

ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ.

Відділ 330 У. Н. Союза з Літл Фолс, Н. Й., ухвалив на річному мітинґу, який відбувся дня 17-го грудня, 1922, одноголосно 50 долярів на Фонд Негайної Допомоги та вибрав Комітет до збирання дальших жертв на оборону рідного краю. Згадану жертву переслав сейчас предсідатель відділу, п. Григорій Тиран, до Галицької Місії у Вашинґтоні, Д. К. За так гарним і патріотичним приміром пійшло церковне братство св. Михаїла і ухвалило теж гарну жертву, а то 25 дол. на визвольну боротьбу.

Славні відділи У. Н. Союза! Бороніть дальше так завзято рідний край! Збирайте всі як один дальші жертви на Фонд Негайної Допомоги!

ПРИГАДКА УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДАМ ТА САМОСТІЙНИМ ТОВАРИСТВАМ.

Український Конґрес у Филаделфії висловив рішуче домаганне, щоби народний податок платили всі українські громади без виїмки. В переведенню сього домагання є великі трудности ізза того, що так звані самостійні та місцеві товариства й організації дотепер самі не зголосились до Обєднання ані не післали туди своїх адрес.

Ще тяжша справа з цілком незорґанізованими Українцями. Тих загалом годі досягнути.

Нема отже іншого способу як просити прилюдно всіх щирих Українців та Українок, щоби вони на власну руку занялись аґітацією межи членами самостійних та місцевих товариств, а також і межи тими Українцями, що не належать до жадних орґанізацій, за загальним оподаткованнем. Дорогою праці усього загалу чей дійдемо раз до загальної солідарности та народньої дисципліни.

Розуміється, самостійні та місцеві орґанізації повинні самі як найскорше зголоситись до Обєднання і тим дати доказ, що й вони не від мачохи. А незорґанізовані громадяни нехай як найскорше закладають межи собою відділи Обєднання для сповнення свого народнього Обовязку.

Тимчасова адреса Обєднання: 817 Норт Френклин Ст., Филаделфія, Па.

ЛЯХИ НИЩАТЬ РОЗБОЄМ УКРАЇНСЬКІ ПРИВАТНІ ШКОЛИ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

НАПАД НА УКРАЇНСЬКУ ПРИВАТНУ ҐІМНАЗІЮ В РОГАТИНІ.

Львівський український дневник „Свобода" повідомляє:

Дня 2. грудня, 1922, о 4. годині пополудни відділ польського війско 60 п.п. в порозумінню з маґістратом міста Рогатина увійшов в повнім узброєнню до ґімнастично-екзортаційної салі української приватної ґімназії в Рогатині підчас науки співу; усунув учителя й учеників зі салі та зареквірував салю на своє поміщенне.

ЗАКРИТТЄ УКРАЇНСЬКОЇ ҐІМНАЗІЇ В ДОЛИНІ.

Станиславівський тижневик „Українське Життя" доносить:

Страшне лихоліттє переходить український нарід у цілій Східній Галичині. Одною з найбільш тероризованих місцевостий є Долина. Арештують навіть учеників; сковують їх і так бють, масакрують, катують. В останній хвилині доходить нас вістка, що на приказ львівської шкільної кураторії закрито в Долині приватну українську ґімназію. Се було зайве, бо й так майже всі професори й ученики вже виарештовані.

І НА БУКОВИНІ ІРЛЯНДСЬКА БОРОТЬБА.

З Буковини доходять вістки про найновійші події, подібні до подій в Галичині.

В Огородниках на Буковині вилетів поїзд разом з мостом у ріку. Дня 25-го жовтня с. р. вискочив поїзд із шин на лінії Карапчів-Глібока. Вечером тогосамого дня пустилася в рух якимось дивним способом льокомотива з Чудина і просто втікла з двірця. Тогосамого вечера урухомила якась сила ваґони бергометського поїзду і гнала їх тимсамим шляхом і в тімсамім напрямку. Аж коло Пресікарин удалось їх задержати, тому не прийшло до ніякої катастрофи. Дня 27-го жовтня розбито динамітом міст коло Новоселиці, жертвою чого впав поїзд. Дня 1-го падолиста с. р. підпалено лісничого (Румуна) в Жучці. Шкода виносить 200,000 левів.

Сіґуранца (румунська тайна поліція) пошукує старанно за виновниками і каже, що є вже на сліді тайної терористичної орґанізації, яка має 70 осіб. Заарештовано кількох зелізничників.

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ ПЕРА ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ НАСИЛЬСТВ.

На зборах українських робітників пера під проводом д-ра Володимира Кушніра, скликаних з ініціятиви Союза Українських Журналістів і Письменників дня 9. с. м. у Відні в справі надужить, доконуваних польською окупаційною владою над українським культурним життем і його діячами, ухвалено одноголосно отсі резолюції:

1. Збори подають до відома всього культурного світа, що Східна Галичина, яка з власної волі свого населення на основі права самовизначення народів уконституувалася як незалежна держава, якої правно державне становище досі не вирішене і яка находиться під часовою окупацією Польщі, як також инші українські землі, а саме Волинь, Полісся, Підляше й Холмщина, які проти волі населення і на основі односторонніх умов неправно найшлися під польською державною владою, є тереном нечуваного гнету культурного, політичного й економічного життя українського населення, чого доказом є слідуючі яскраві факти:

2. Виарештовано поверх 15.000 українських культурних, економічних і політичних діячів з нагоди переведення безправних виборів до варшавського сойму.

3. Систематичне нищенне українського шкільництва взагалі, а з окрема недопущенне до створення українського університету навіть за приватні засоби, з уваги на що українська наука мусіла шукати захисту будьто в основанім у Львові тайнім Українськім Університеті, будьто в зорганізованім за кордоном Українськім Вільнім Університеті в Празі.

4. Систематичне нищенне української преси, якого останнім етапом було арештованне редакційного персоналу, а вслід за тим і закриттє останнього українського щоденника „Діла", часописи умірковaного демократичного напрямку у Львові, призначеної для семиміліонового українського населення, яке живе тепер під неправним польським панованнем.

5. Безпримірне фальшованне опінії світа, доконуване в той спосіб, що на місце знищених органів свобідної політичної думки українського населення польська окупаційна влада накидає тому населенню силоміць в українській мові друковані пресові органи польської державно-політичної думки, що являється нечуваною провокацією національно-політичних почувань українського народу.

Наводячи сі факти як зразки варшавських знущань над українською культурою і її діячами, з окрема над робітниками пера, — збори звертаються з горячим зазивом до цілого культурного світа, а передовсім до письменницьких та журналістичних організацій: стати речниками гнобленого українського народу і його культурних робітників, коротаючих дні в польських тюрмах на українській землі та піднести свій незалежний голос за визволенне українських земель зпід польської окупаційної влади.

І ЗНОВ ДВІ ЖЕРТВИ.

I знов дві жертви за свободу і волю,
Упали в нерівнім з ляхами бою;

I знов засумувалась Україна-Ненька
Що двох синів нестало: Крупи і Луцейка.

Наглим судом засудили Їх польські кати,
I о другій-сорок-пять мають Їх стріляти.

Ах Боже: годинник вже півтретю годину бе;
Кати вже з крісами стоять: і смерть ось є.

Ще лиш хвилька одна і Вас нестане;
Зіжеруть життя Ваше скажені гиени.

Бо в ляха-тирана серця немає,
Це опир вічний, що людей пожирає.

Перший на смерть Луцейко йде,
Десять мінут пізніще й Крупа паде.

З пекольним болем, глядить на Них родина,
А Вони, вмираючи кличуть: „Хай живе Україна"

I в послідне закричали бездольні Брати:
„За Україну гинем. — Стріляйте кати"!..

Блиснула шабля, затряслись Бригідки,
Смертна сальва впала і скосила цвітки.

Гордо Ви вмирали; смерть Вас з ніг звалила,
А червона, тепла кровця білий сніг змочила.

Весь український нарід днесь за Вами плаче,
Лиш шовінізм і драконізм ляцький люто скаче.

Україна нині перед Вами голову хиляе
I вінець терновий, на Ваш гріб складае.

Спіть, ви герої, сном праведних спіть,
О волі і долі козацькій сніть.

А Ви батьки й матері убитих синів,
Не плачте, не ридайте, не просіть катів.

В дальший бій з ляхами ми-тепер підем
I за них міліони лютих ляхів покладем.

Зареве Дністер ще, застогне глубокий Сян
I на віки скупаесь в них ляцький тиран.

А ви з чорним серцем кати-Поляки
Тремтіть, бо смерть Вам буде лайдаки!

Неронська жорстокість, що з життем ся грае
Ось... ось... незадовго разом з Польщею сконае.

Пімстою, пімстою, добуваймо волі нам,
Несім славу Україні, а смерть ляхам.

ТОВАРИЩ.

Р. Г., Н. Й., 20. грудня, 1922.

ДОПИСІ

СКРЕНТОН, ПА.

Українське протестаційне віче.

На поклик нашого славного „Обеднання" зійшлися громадяни Українці міста Скрентону дня 17-го грудня до церковної гали, щоби запротестувати против ляцьких звірств, які діються в Галичині.

Віче отворив місцевий парох о. М. Залітач, взиваючи присутних, щоби вибрали собі президію для перепровадження зборів. Вибрано Михайла Камінського предсідателем, а Василя Тараса секретарем. Відтак о. Залітач виголосив до зібраних промову, в якій в короткости зібрав польські знущання над українським народом в Галичині. Промова була така зворушаюча, що присутним котилися слези по лицях, а рівночасно гартували вони свої серця до відплати ляцкі за заподіяні кривди. По скінченню промови віче ухвалило одноголосно отсі резолюції:

1. З огляду на се, що Східна Галичина і Північна Буковина населені у великій більшости українським народом, мають природне право на самоозначення, яке український нарід як віковий хазяїн тих земель, виконав дня 19-го жовтня 1918 р. проголошеннеем державної самостійности українських земель бувшої Австро-Угорщини у формі окремої Західно-Української держави, що на основі ухвали Української Національної Ради з дня 3-го січня 1919 і Трудового Конґресу з 22-го січня 1919 р. висловила бажання злучитись на засаді федерації з Українською Народною Републикою в один державний сильний організм;

2. З огляду, що істнуюча у Східній Галичині, на основі мандату мирової конференції в Парижі, тимчасова польська управа має тілько характер окупаційної влади, яка у своїх зносинах з місцевим населеннем є обовязувана придержуватися постанов міждержавного права;

3. З огляду на се, що істнуюча у Східній Галичині польська мандатова управа, мимо фактичного закінчення війни, на терені Східної Галичини продовжує военний і виїмковий стан і через свою екстермінаційну політику винищує до решти українське населенне Східної Галичини;

4. З огляду на се, що істнуюча у Східній Галичині польська мандатова управа, в суперек постановам міждержавного права, знесла всі горожанські свободи у відношенню до українського населення, інтернуючи, арештуючи і засуджуючи масово українських громадян, що насильно спинює культурний і економічний розвиток українського народу у Східній Галичині, що масово кольонізує чужим елементом Східну Галичину, щоби тим чином створити зчасом при помочи штучно насадженого населення з поза меж Східної Галичини польську більшість, що примусовими позичками і контрибуціями в користь польської держави винищує українське населенне, що дальше вязнить по таборах і тюрмах українських полонених і цивільних громадян, де ті, ізза нечувано лихого приміщення, масово гинуть, що дальше удержує проголошений льокавт українських державних службовиків, що не допускає української молодіжи до висших шкіл у Львові, та що взагалі шляхом свого законодавства у варшавському соймі зносить усі дотиперішні економічні, просвітні і культурні придбання українського народа;

5. З огляду на новий безправний розпорядок варшавської влади — іменовання ґенерала Галера военним екзекутором для Галичини, що противиться Сенжерменському мировому договорови (артикул 91) і рішенню Ліги Народів з 23-го лютого 1921 р. після яких Східна Галичина лежить поза границями Польщі і після яких Польща не має права диспонувати територією Східної Галичини.

Ми, Українці міста Скрентон, Па., зібрані на вічу в церковній гали дня 17-го грудня 1922 р.

1) Протестуємо перед цілим світом взагалі, а з окрема перед державами Антанти, специяльно же перед американським правительством у Вашинґтоні, під прапором якого йша наша молодіж поселена тут у бій за приверненнем мира в Европі, проти такого поступовання польської мандатової управи у Східній Галичині, жадаючи знесення усіх виїмкових законів, розпоряджень, заряджень і вироків, що їх вимірено проти життевих інтересів українського народа у Східній Галичині і негайного привернення правового ладу і порядку, як також забезпечення всіх горожанських прав українському населенню.

2) Протестуємо проти дальшого придержування Східної Галичини під мандатовою управою польського правительства, яке своїм імперіялістичним поведеннем загрожує мирови на Сході Европи.

3) Висказуемо свою найвисшу пошану для всіх тих, що своїми муками, кровю, стражданнями та життем обороняли права українського народу, як також для тих всіх, що терплять в який небудь спосіб від польських окупаційних властий за змагання українського народу до самостійности і независимости.

4) Заявляємо, що у визвольній боротьбі нашого народу в Східній Галичині, ми Американські Українці стояти будемо рамя об рамя і у тійже боротьбі спомагати будемо їх всіми можливими способами так довго, доки уся Соборна Україна не стане одною, великою, самостійною і независимою державою.

Опісля д. В. Гришко, як бувший делегат і теперішний урядник „Обеднання" пояснив присутним ціль сеї організації і сказав, що така центральна організація, як „Обеднанне", котра згуртувала в собі майже всі українські запомогові, політичні і просвітні організації в Америці, може повести діло визволення старої вітчини успіснійше, як колиб се робили поодинокі ґрупи чи місцевости. Лише в лучности сила, а де сила, там воля. Длятого пропонує бесідник, що з огляду, що в Скрентоні мешкає богато Українців, котрі не належать до тих організацій, що вступили до „Обеднання", а ті Українці хотілиби також складати добровільний податок, щоби для таких заложити місцевий Комітет „Обеднання", котрий колєктувавби що місяця вкладки і висилав до головної каси.

Над сим проектом розвинулась ширша дискусія і вкінци ухвалено вибрати місцевий Комітет „Обеднання", котрий має відбувати свої засідання в церковній галі в кожду першу неділю місяця і там колектувати народний податок.

До Комітету зістали вибрані: Михайло Камінський предсідатель; Василь Гришко касієр; Тимко Назар секретар; Теодор Брик заступник предс.; Микита Кузьмин заст. касієра; Мих. Яремкевич заст. секретаря; контрольори: Іван Тарас, Филип Демкович і Йосиф Коротаж; радні: Луць Когут, Ілько Гоменчук, Стефан Калакука і Микола Машляк.

Поручено нововибраному Комітетови уложити і вислати сейчас телеґрами з протестом проти польських знущань над Українцями в Галичині. Такі телеґрами вислано до президента Злучених Держав, до секретаря Гюза і довшу телеґраму до сенатора Пеппера. (Конґресмен помер і місце його порожне). Про сі телеґрами написали прихильно оба Скрентонські анґлійські дневники.

Відтак предсідатель віча завізвав присутних, щоби зложили свої жертви на покритте оплати за телеґрами, а надвижка вишлеться для Фонду Негайної Допомоги Рідному Краєви. Жертви зложили слідуючі: Співацьке Товариство „Боян" 15 дол., о. М. Залітач 9 дол., Волод. Яремко 5 дол.; по два доляри: Мих. Камінський, Василь Гришко, Кіндрат Микитин Василь Захарчук; по одному доляру: Андрій Чомко, Олекса Кустра, Теодор Лялька, Тимко Назар, Микола Машляк, Петро Галушка, Тимко Николишак, Мих. Федицький, Федір Микитин, Йосиф Коротаж, Петро Дочич, Мих. Яремкевич, Василь Тарас, Теодор Писар, Антін Грибик, Федько Меліш, Гриць Савкулич, Іван Курило, Іван Возьний, Стефан Калакука, Настя Ґолембйовська, Мих. Шиманський, Іван Сінґалевич, Филип Демкович, Николай Хавтур, Мих. Яремко, Йосиф Федорович, Симеон Пелех, Михайло Коцюбка, Луць Когут, Мих. Малик, Мих. Баковський; Ілько Булик 50 цнт. Разом зібрано 69.50.

Хто хотівби зложити дальші жертви, нехай зголоситься до касієра Василя Гришка, 437 Норт 6 Евеня, або до о. Залітача, або до котрого небудь із Комітетових.

Вас. Тарас, секр. віча.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Українське протестаційне віче.

На поклик нашої всенародної організації „Обеднанне" скликала наша громада віче на день 17-го грудня. Точно о другій годині виповнилася галя по береги свідомими Українцями, які прийшли, щоби запротестувати проти нечуваних безправств, яких допускаються Ляхи у нашім рідні краю.

Віче отворив голова Центр. Місц. Комітету" д. Д. Братусь палкою промовою, у якій згадав за геройську боротьбу нашого народу в Галичині, а передовсім за тих героїв-мучеників, яких післали на смерть безправні суди ляцьких опришків-наїздників. Коли завізвав, щоби віддати їх памяти честь через повстанне з місць, усі в гали повстали, а неодному закрутилася слеза на спомин тих народних жертв.

По відданню почести замученим героям, голова покликав на секретарів віча д. К. Шевчука і д. О. Мачинського, а на першого бесідника д. Миколу Мурашка. Цей бесідник роспочав промову тим, що згадав, що рачестерська громада не стоїть відірвана у нинішнім вічу, а що під ту саму хвилю Українці по цілих Злуч. Державах відбувають такі самі наради. Бо вже чаша народного горя переллялася через край, бо уже годі сидіти бездільно, коли читаємо, як тисячами виарештовують наших найсвідоміщих горожан безправні окупанти Галичини. Вернулися назад страшні часи — гуляють Ляхи, як гуляли за Потоцького, за Яреми. Коли читаємо, як побили до крови, як укрили ціле тіло синцями тих героїв-мучеників, яких відтак вивели на смерть, як дика ляцька товпа глумилася і реготалася, як їх розстрілювали, то серце накипаю кровю а душа багне одного тільки, а це пімсти, а це страшної кари для душегубів-катів.

Бесідник вказав на пирклад Айришів і других народів, які добули собі свободу і вказав, що і нам припадає ця сама дорога. Як Айриші в Америці згуртувалися в організацію Шін-Файнерів, так усім нам треба злучитися при нашій організації „Обеднанне". Мусимо створити оден фронт, мусимо іти одною лавою, коли хочемо, щоб наша поміч була успішна. Та не забуваймо, що визволення Галичини це тільки перший етап, перший крок, а наконечною нашою цілию це злука усіх земель, це обеднанне усіх дітий України в одну могучу державу. Ми мусимо створити міст для порозуміння Галичан із придніпрянськими б р а т а м и. Мусимо порівняти усі досішні ріжниці межи Дністром і Дніпром і показати, що ми свідомі, що їх води зливаються разому одно українське море. Наша дорога тепер подати усю можливу поміч галицькій Україні, бо коли осягнемо свободу для неї, то створимо осередок для визволу цілої Соборної України.

Цю бесіду нагородили вічевики горячими, сердечними оплесками.

Тут забрав голос голова зборів д. Братусь і одушевлено сказав: Не здамося вражим Ляхам ні Москалям ніколи! Дармо хотілиб нас знищити. На місце кождого упавшого в бою, сотки нових борців станують до розправи. І тут в Америці, ми не заспимо. Ми не спочинемо доти, аж доки не добудемо волю і державу для свого рідного народу. Витревалостию і жертвами побідимо усіх ворогів України!

Відтак заряджено збірку, на котру зложили: Д. Матковський $4.00; І. Олійник, І. Швець і В. Воробець по $2.00; Г. Кіндюк, Г. Мочират, Г. Плекан, Д. Билей, М. Микитинський, І. Паснак, І. Рамах, М. Кобель, К. Шевчук, В. Кісіль, С. Кучмій, І. Бардашевський, І. Головка, І. Матковський, М. Свирида, Д. Дундич, Н. Паснак, Т. Соломка, Т. Швець, Т. Пічак, Т. Кульчицький, П. Дзундза, А. Петришин, Н. Яців, С. Пончук, О. Мачинський, І. Нороший, М. Нищук, С. Ґирега, К. Гнатів, М. Юрків, С. Дармусь, І. Яницький, І. Андрусів, Т. Червоний, Р. Кулик, М. Рудий і М. Матковський по $1.00; М. Бінашевський, І. Теребушка, С. Гунчак, В. Пастирнак і Т. Куций по 50 цнт.; В. Скробаш 25 цнт. — Зібрано разом $79.46.

По скінченню збірки наступило читанне протестаційних телеграм до Вашінґтону, які одноголосно ухвалили вислати. Потім наступила друга збірка на покриття коштів телеґрам яка принесла $6.50. Відтак прибули на галю репортери від 2 часописий місцевих американських, а то від „Демократ", найбільшої часописи в Рачестер, а другий від „Геральд". Зараз на другий день згадані дві часописи помістили про усьо обширно, о позатим вечірна часопись подала також коротке справозданне.

Потім предсідатель подякував присутним за участь та пригадував, щоби на всякий завив рідного краю приходити з помочию. Кождий з присутних вийшов вдоволений, що сповнив по части свій обовязок любови до рідного краю.

К. Шевчук,
О. Мачинський,
секретарі віча.

ДІТРОЙТ, МИШ.

З українського віча.

На мобілізаційний поклик „Обеднання" детройські Українці відгукнулись народним зібраннем в парохіяльній салі дня 17-го грудня на якім протестували проти наїзників на наш рідний край. На віче прибули люди ріжних політичних переконань, включаючи й кацапів „Смольного Іститута" на Сентрал Евені.

Віче отворив короткою але патріотичною промовою недавно прибувший до нас о. Лев Сембратович а на президію покликав сотника Ґаву і п. Коваля.

Перший референт виголосив п. Сербай, а другий п. Тимотей Починок. Перший референт говорив загально, а другий про льокальні пекучі справи.

Особливо цінною була бесіда п. Починка. Його критичні уваги відносно нашого громадянського життя, дуже цікавили присутних. Бесідник звернув увагу на факт скоро їдучої асиміляції серед української іміґрації в Злучених Державах, та занепад українського шкільництва в Америці, яка є головною причиною поспішної асиміляції української молодої ґенерації. Все те робиться задяки нашій короткозорости. Ви будуєте церкви — говорив п. Починок — але ваші діти до них ходити не будуть. Не будуть тому, бо у дітий нема українського патріотичного виховання. Навіть мови української не розуміють. Се факт. Поза домом говорять по анґлійськи, а дома до родичів говорять українсько-польсько-анґлійським макаронізмом. Нема кому виховати наших дітий в патріотичнім дусі; вони виростають чужі і зимні для української справи.

Пригляньтеся віддiлам Січової Орґанізації в Дітройт — говорив бесідник — а побачите, як там **50-літні старці приготовляються, щоб у відповідну пору кинутись на Ляха, який безмилосерно дусить нашу Неньку Україну,** а їх сини, гладкі і здорові, виправивши пятьдесятьлітнього тата до Січи на вправи, накручують авто і їдуть на автомобілеві перегони або на „денс". Сумний се але правдивий факт! (Шкода, що бесідник не звернув уваги й наших панночок, доньок українських патріотичних материй, які часто-густо люблять хвалитися, що мають „ґуд тайм" на польських балях з польськими патріотами горлорізами Галерчиками, а як прийдеться пійти за колектою де на українськім зібранню, то чимскорше виходять із салі).

По рефераті п. Починка принято відповідні резолюції, які рішено вислати до сенатора Козенa і секретаря заграничних справ Гюза. Зібрано дещо на Фонд Негайної Допомоги і на дар для заслуженого українського писменника Б. Лепкого.

Вічевик.

НА ПОМІЧ СИРОТАМ В СТАРІМ КРАЮ

(Через „Свободу")

Никола Озарчук і Антін Кушнір з Blairsville, Pa. зібрали помежи Чехо-Словаками слідуючі жертви: Павло Юрік $5.00; Іван Бухта і Михайло Добович по $1.00; Іван Кертус $2.00; Никола Озарчук і Антін Кушнір по $1.00.
РАЗОМ $11.00.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ПЕРЕД КОТЛЯРЕВСЬКИМ

(Докінченне)

Житецький каже про Котляревського: „Э былъ умъ трезвый, и наблюдательный, сознательно направлявшій орудіе сатиры противъ соціального зла, тяготѣвшаго надъ его современниками".

Розуміється, що цими словами не вичерпується уся скарбниця цінностий великого поета. Тут требаб навести чимало цитатів із других критиків та істориків літератури, які прослiджують його мову, його поетичний хист, архітектоніку творів, його значіння для сучасної і пізніщої літератури аж до наших часів.

Та на це тут не маємо місця.

Не в цитатах сила, а в самім творі, котрий живими словами промовляє до читача, розкриваючи перед ним ціле привабливе богацтво своєї краси.

Котляревського „Енеїда", це тільки на перший кид ока нібито гумористична травестія Верґилієвої „Енеїди", а в дійсности це твір оригінальний, незалежний як від Верґилія так від Скаррона, Блюмауера та Осипова. „Енеїда" Котляревського, це великий суспільно побутовий малюнок з другої половини XVIII століття, наскіцований рукою смілою і певною, з таким темпераментом, гумором, з такою радістю творення, що нагадує собою великих мистців італійського ренесансу. Не Блюмауер і Осипов, а скорше Бокаччіо та Аріосто приходять на думку читачів Котляревського.

Верґилієва „Енеїда" дала Котляревському тільки основу, на якій він виткав щирі українські узори, величезний гобелен необчислимої вартости.

Верґилієві Троянці, що по збуренню рідного городу, шукають собі нової вітчини, перемінені тут у наших Запорожців, котрі після зруйновання Січі (1775 р.) теж шукали собі нової батьківщини.

Боги старого греко-римського світа перемінилися під пером нашого поета в тодішних достойників та вельмож, що правили Україною, собі на сором, а народові на шкоду. Пекло Котляревського нагадує з одного боку наші апокрифи, наші церковні образи, а головнож ті грішні й неморальні вчинки, цей справжний ад, що творився по всякденно на тодішній Україні.

Котляревський в „Енеїді" являється суддею цього аду. У його руках не тільки моральний кодекс Сковороди, але й національно-демократичний устав, котрого він був першим свідомим творцем, а до котрого нові, чимраз краще й виразніще формуловані статті додав Шевченко й пізнійші письменники.

Котляревський, майор російської армії, оздоблений царськими ордерами, похвальними грамотами і перстенем „Його величества" стає цілком певно і свідомо по стороні українського народу і його подоптаних прав, по стороні принижених і покривджених.

В тім його велика горожансько-національна заслуга.

Котляревський, п р и я т е л ь князів Репніна, Лобанова Ростовського і Куракіна стає по стороні покривджених українських хліборобів-кріпаків, робиться одним з перших речників і проповідників визволення селянства.

В тім його велике політичне значіння.

Котляревський, член Петербурського й Харківського „Общества любителей россійской словесности", не йде слідами Капніста, Богдановича, Наріжного, Гнідича й других, лиш стає ботьком відродженої української літератури, в тім його великий патріотичний і культурний вчинок.

Котляревський, учасник походу на Молдавію і за Дунай, що приступом брав Бендери і формував козацький полк для боротьби з Наполеоном, зі смутком і тугою згадує про Сагайдачного і про Січ, про те як козак усю ніч мандрував, як неня провожала свою дитину, як то „вічної памяти бувало у нас в Гетьманщині", коли „славні полки козацькі, Лубенський, Гадяцький, Полтавський, в шапках, було, як мак цвітут. Як грянуть, сотнями ударять, перед себе списи наставлять то мов мітлою все метуть".

Це вже любов рідної минувшини із його серця говорила.

Правда, всі отсі громадянські, гуманні, демократичні і патріотичні почування не були його власними винаходами. Вони відзиваються то більш, то менш виразно і в Вишенського і в Рогатинця і в козацьких хроніках, і в історії Русів і в листуванню деяких українських панів, але Ковляревський був першим, що дав їм тривалий і гідний вислів у творі, який робив і заедно робить сильне враження, в своїй „Енеїді".

Бувають ріжні форми воплочення великих ідей, реторична, патетична, лірична, не згадуючи про форму організації і активного діла.

У Котляревського рідне слово і щирий сміх були цею бронзою, з якої він вилив свій памятник нерукотворний, цей дзвін народнього відродження „Енеїду".

Котляревський, як його земляк і недалекий сусід Гоголь — сміявся. Сміявся, як колишні Запорожці, як Полтавський хуторянин, то знов як гуморист ренесансу, або прямо сміявся крізь сльози, але сміх його лунав і лунає на цілу Україну і поза Україну, цей його творчий, а не пустий сміх.

Куліш, скептик, чоловік вічно-шукаючий і вічно невдоволений, часом ретор, то знов лірик, спосібний до найвищого патосу. Куліш, людина иншої доби і инших настроїв, активний діяч і жертва українського лихоліття з другої половини XIX віку, не зрозумів отсього широкого сміху Котляревського, цей сміх прямо дратував його. Але ми нині хочемо, а може і вміємо зрозуміти одного й другого і віддати кожному честь по його заслузі.

Незабаром появиться з друку нове видання „Енеїди" в накладі п. Дякова, бувшого посадника Київа.

Буде це перше того рода видання нашого літературного архитвору. Великий формат, сатиновий папір, нові ілюстрації кольорові, українські орнаменти, вінети, рисунки, гарний друк, одним словом книжка, якої ми доси не мали.

Отсе видання, як на теперішні часи коштовне й розкішне, має теж не що друге на думці. Видавництво хоче дати читачеви ще оден текст одного з найцінніиших архитворів української літератури, хоче, щоб понад нашою зруйнованою і пограбованою країною, повною смутку й туги залунав ще раз щире український сміх батька Івана, його творчий сміх, той, що рани гоїть, що стурбованим душам розвагу приносить, що в наболілі серця нову охоту і нове завзяття вливає.

„Він між нами тепер. Він зібрав нас [усіх.
Хтож на поклик його не озветься?!
Зпоза довгих ста літ чи ви чуєте сміх?
То Іван Котляревський сміється!"

ЗВІТ

з нарад Українського Національного Конґресу, відбувшогося у Филаделфії в днях 26-го і 27-го жовтня 1922 р.

(Конець).

Реферат д-ра Демидчука. — Другим з черги референтом в справі всенародного оподаткования був др. Семен Демидчук, який в приближенню подав начерк буджету Американської України на 1923-ий рік. Бесідник говорив:

Візьмім олівець в руки і числім. Наперед видатки на роботу тутки: 1. На удержанне головної канцелярії „Обєднання" і пресового Бюра $6.000.00; 2. Секретаріят організаційний на переведення національного катастру (цензусу Українців) в Злучених Державах $2.500.00; 3. На просвітну роботу (виклади людового університету) в головних осередках української еміґрації $2.000.00; 4. Видавання українського листка в англійській мові $5.000.00; 5. Непредвиджені видатки (делеґації, меморіяли і т. п.) $3.500.00. Разом видатки роботи в Злучених Державах около $20.000.00.

І. Праця в Европі.

1. На поміч Правительству $30.000; На Активну Поміч в Краю $30.000; 3. На Рідну Школу в Галичині $25,000; 4. На поміч студентам в Европі поза границями України $10.000; 5. Біженцям в Німеччині, Австрії, Чехословаччині $5.000; 6. Інвалідам в Галичині $5.000; 7. Голодуючій Україні $25.000; 8. Сиротам в Галичині $5.000; 9. На одноразові цїли $5.000; 10. Непредвиджені конечности $5.000. Разом на роботу в Европі 145.000. Разом робота тут і там около $170.000.00.

Це есть мінімальний видаток, який мусить бути зроблений під загрозою банкроцтва народної справи. Кождий однак розуміє, що робота для старого краю буде тим видатніща, чим більше вложиться в ню грошей. Видатки на гуманітарні цїли є прямо необмежені. Їх можна подвоїти і потроїти, бо на приклад, видатки на поміч голодуючій Україні прямо необмежені. Коли на цю ціль призначується $25.000, то це лише на знак нашої памяти про цю справу. **Звідки однак покрити видатки?**

На це в першій мірі, повинен йти дохід з національного податку. Але з огляду на трудности у вибранню податку, треба взятися ще й до инших способів, як: принагідних збірок, записів, дарів і т. п.

В приходах отже буджет представлявся би так:

А. З оподаткования членів організацій, що приступили до „Обєднання" (по 25 центів на місяць — $3.00 на рік).

1. Від Українського Народного Союза $36.000. 2. Від Провидіння $19.000. 3. Від Народної Помочі $15.000. 4. Від Згоди Брацтв $6.000. 5. Від Січи $15.000. 6. Від місцевих самостійних товариств $15.000. 7. Від професійних одиниць, бизнесменів 10.000. Разом від зорганізованих людей $116.000.

На поміч студентам в Европі йдуть постійно жертви від товариств, отже на рік прийде ціла сума $10.000. На Рідну Школу треба устроїти 4 збірки в році а то: Коляда, Писанка, День Цвітів і День осінного листка. З таких збірок мусить прийти новних $25.000. На поміч голодуючим на Україні треба устроювати „Теґ Дей" в поодиноких місцевостях за дозволом міських властей; такі збірки мусять принести повних $25.000. Просвітна робота оплатить сама себе, колиби наложити вступну оплату при лекціях та викладах, значить разом найменьше $4.000. Разом отже зі збірок уложених після певного пляну може прийти на рік повна вимагана сума $170.000.

А лишаються ще не вичерпані принагідні збірки: забави, весілля, хрестини, більші дари, записи на постійні цїли, як на пр. на Рідну Школу, на Інвалідів, на Студентів і т. п. З таких збірок до тепер приходило певно яких $30.000 долярів, судячи по тім, що довідуємося з ґазет. Цїлий отже буджет може бути зовсім певно покритий. Треба однак праці і то троха енерґічнїйшої та загальнїйшої як дотепер.

Праця піде скорішим темпом тоді, як буде повне довіре до проводу. Коли через останих кілька літ були великі перепони в роботі, то головно ізза невдач з Федерацією та Народним Комітетом. Наслідком добре уплянованої роботи галицького дипльоматичного представника, положення поправилося, нарід побачив, що чесною працею таки можна богато осягнути. Тепер треба зробити один крок дальше. Створити сильну центральну народну власть, щось в роді народнього міністерства, чи там секретаріяту, о дальше скрупулятне контролююче тіло і органи праці: добре зорганізоване Бюро Секретаріяту та пресово-інформаційну службу.

Плянова, чесна і розумна праця мусить прецінь переконати загал, що народні провідники мають виключно добро народу на думці.

Отсе під розвагу Українському Конґресови.

Дискусія. Справа всенародного оподаткования від довшого часу уважалася найбільше пекучою, тому і не дивниця, що над нею вивязалася широка і незвичайно оживлена дискусія, в якій брали участь майже всі делеґати.

Перший зголосився до слова д. Грицей і доказував, що важко опиратися тільки на зорганізованих по центральних організаціях членах. Їх є всего тільки около 40,000; маси народа остають поза центральними організаціями і до них нима доступу; зорганізувати їх отже в місцеві відділи „Обєднання"; в таких відділах ґуртувалобся все українське населенне даної місцевости і ці відділи збиралиб народний податок. Всім, що складають народний податок видавати посвідки. Імена цих, що відмовляться, записати в „книгу зрадників".

Д. Скигар заявляється за сотвореннем лісти фундаторів. До тої лісти записуваноб ці одиниці, які зложилиб на народний податок від $100.00 до гори. О. Левицький полемізує із бесідником, заявляючи, що воно є лишне накладати на українських безнесменів такий податок; нехай кождий сам на себе наложить, а тоді певно найдуться такі, що дадуть і більше. як 100 долярів.

Д. Павчак заявляєся за тим, щоб опертися виключно тільки на зорганізованих членах по центральних організаціях, позаяк тільки такі представляють якусь силу. Він заявляється за наложеннем податку у висоті по одному долярови в місяць з тим, що із цеї суми не тільно уживати більше як від 8 до 10 процент на роботу в Америці. Д. Дембицький доказує, що сума по одному долярови є смішно мала і ввиду теперішнього нашого положення треба складати по 5 долярів місячно. З обома попередними бесідниками полемізує д. Пеленський, який заявляє, що вельми важко стягнути від народу жертви; він годиться на суму по 1 долярови на місяць.

Д. Хотинський домагається переведення сейчасової конскрипції Українців в Злучених Державах. о. Дмитрів виступає проти внеску д. Грицея, який жадав заведення „Книги зрадників"; бесідник доказує, що таке булоб вище чести; тільки добровільне і щире оподаткованне принесе успіхи. Д. Калина противиться взагалі всякому оподаткованню і заявляється за збиранням фондів виключно тільки дорогою збірок. Також д. Пашук, який доказує, що при відповідній пропаґанді через часописи і віча можна зібрати всю суму добровільними датками.

Д. Чепіль ставить внесенне, щоб приняти суму оподаткования у висоті по 25 центів від члена центральних організацій. Д. Коцюк піддержує це внесенню із цим, що це не має бути обовязково наложений податок, але добровільне оподаткованне; кожда організація має візвати своїх членів до складання цего добровільного народного податку

По вичерпанню дискусії остаточно піддано під голосованне компромісовий внесок, який звучить:

„Конґрес рішає, що всі зорганізовані члени українських центральних організацій, а також і незорганізовані в ніякій організації, поодинокі Українці і Українки є морально зобовязані до складання по 25 центів місячно народного, добровільного податку.

„Конґрес ухвалює заведенне Лісти фундаторів, в якій будуть поміщені імена цих, що зложать 100,00 долярів або більше народного податку.

„Конґрес поручає організованне по місцевостях відділів „Обєднання" для цих Українців і Українок, які не є членами центральних організацій.

„Введенне в житте цих ухвал лишається новій Головній управі „Обєднання".

РОЗДІЛ ФОНДІВ.

Др. Сіменович ставить внесенне, щоб справу розділу фондів віддати новій Головній Управі „Обєднання".

Др. Лука Мишуга противиться всякому розділюванню фондів і висиланню поодиноким інституціям; він заявляється за цим, щоб всі зібрані фонди пересилати нашому Правительству, яке є в безнастаннім контакті з Рідним краєм і найліпше тому знає, де є найбільша потреба.

Одноголосно принято, що: **Зібрані фонди не має розділюватися тут, але пересилати в цілости нашому Правительству у Відні, яке має їх після потреби само розділювати".**

Над справою на чиї руки тут складати тимчасово зібрані фонди вивязалася живіща дискусія. Др. Гриневецький жадає, щоб гроші пересилати до української Місії у Вашинґтоні. Др. Мищуга радить, щоб члени зорганізовані посилали гроші до своїх центральних організацій, а тільки незорганізовані, щоб посилали до Місії. Дд. Сорока, Пипюк, Ялечко, Пеленський і о. Ортинський заявилися за цим, щоб гроші висилати до вибраного нового касієра Обєднання. Ухвалено:

„Гроші зібрані з народного добровільного податку а також з всяких инших збірок на національні цїли висилається до бондованого касієра „Обєднання" авиказн до Місії для переводження контролі.

Одноголосно принято.

ГОЛОСОВАННЄ І ВИБІР

Щоб делеґати поодиноких центральних організацій змогли вибрати своїх представників до Головної Управи „Обєднання" заряджено 15 мінутову перерву. Делеґати кождої організації, зібралися окремо і по переведеній нараді зголосили від своїх організацій слідуючих кандидатів:

Український Народний Союз: Василь Гришко, о. Сполітакевич, Іван Боросевич.

Провидіннє: о. Іван Ортинський, Григорій Пипюк, о. Володимир Лотович.

Народна Поміч: Василь Шабатура, Матвій Хандога, др. о. Копачук.

Ліґа Ситизенів: Теодор Грицей, др. Мирослав Сіменович, др. Володимир Коваль.

Ліґа Ветеранів: Мих. Дармограй, Василь Титанич, Николай Левицький.

Січ: о. Лев Левицький, др. Гриневецький, Мих. Уоцюк.

Згода Брацтв: Юрій Хиляк, Андрій Тарас, о. Михайло Ґурянський.

Незалежні товариства (вимково за спеціяльною згодою Конґресу): Г. Скегар від „Українського кружка студентів в Шікаґо, С. Бриндзай від Української Громади у Филаделфії, М. Соловський від Української Народної Громади в Ню Йорку.

Конґрес одноголосно принимає лісту урядників „Обєднання", як її предложили делеґати поодиноких організацій з цим, що нововибраний уряд має сам з поміч себе вибрати Головну Екзекутиву.

По короткій нараді в окремій кімнаті, нововибраний уряд „Обєднання" уконституувався в цей спосіб:

о. Лев Левицький, голова;

Михайло Коцюк, Теодор Грицей, Василь Шабатура і Василь Гришко, заступники голови;

Іван Боросевич, скарбник;

Михайло Дармограй, писар фінансовий;

др. Володимир Коваль, писар рекордовий;

др. о. Копачук, о. В. Сполітакевич і Г. Пипюк, Провірочна Комісія.

о. Іван Ортинський, о. М. Ґурянський, о. В. Вотович, др. М. Сіменович, В. Шабатура, Ю. Хиляк, М. Хандога, Н. Левицький, Г. С. Скегар, В. Тетанич, С. Бриндзай і А. Тарас — радні.

СПРАВА ПРОСВІТИ.

Референт др. Семен Демидчук. Референт малює сумний стан просвітний, в якім находиться американська Україна. Виказує, що коли на всяких инших полях слідно значні поступи і зворот на ліпше, в одній тільки просвітній справі не зділано зівсім нічого і вона находиться на тімсамім місці, як стояла тоді, коли до Америки прибули перші українські іміґранти. І помимо безнастанних кличів, серед народу слідно дійсну якусь неохоту до науки. Тому треба сильної аґітації, щоби цю справу зробити актуальною, „модною".

Підністи уровень інтеліґенції української іміґрації можна головно через плянові, популярні виклади. І першу таку спробу зроблено в Ню Йорку заложенним там „Людового Університету". Дотеперішні висліди праці цего університету не є знеохочуючі і вони принесли додатні результати. Система плачення за науку, заведена в цім університеті підносить вельми вартість науки. І тому бесідник заявляється, щоб Український Людовий Університет в Ню Йорку став централею; належить потворити по більших містах, де є більше інтеліґентних сил округи і потворити філії Людового Університету. В цей спосіб заінтересувавши загал наукою відвернеться його від розбійничої політикоманії; привернеться авторітет інтелекту та приготовиться тут будучих горожан України. На підставі повищих виводів, референт ставить слідуючі резолюції:

1. Конґрес доцінює вагу организовання Українського Людового Університету і висловлює бажанне, щоби ця інституція обняла своєю діяльностю по змозі всю українську іміґрацію.

2. Конґрес висловлює думку, що молоді, образовані одиниці українського роду повинні підчас своїх студій взяти під увагу потребу наукових сил серед українського народу в Европі і старалися принировитися до цих потреб.

3. Конґрес уважає за вказанне творення технічних та промислових курсів для української молодіжи в Америці.

4. Конґрес поручає управі Українського Людового Університету занятися скликаннем просвітного зїзду, зложеного по можности з фахових людей в цїли уложення пляну реформи народних (парохіяльних) шкіл серед Українців в Злучених Державах.

СПРАВА УДЕРЖАННЯ РІДНОЇ ШКОЛИ В ГАЛИЧИНІ.

Конґрес ухвалює:

Візвати всю українську суспільність в Америці, щоби перевела на удержанне Рідної Школи в Галичині чотири збірки річно, а то:

Коляда — в часі від Різдва до Йордану;

Писанка — в часі від Великодня до Томиної неділі.

День Квітів — в другий тиждень місяця червня.

День осінного листка — з нагоди свята воскресення Галицької Держави в перший тиждень місяця падолиста.

Про сі дні має хоть оден місяць наперед пригадати суспільности презідія „Обєднання".

Д. Й. Ялечко вносить, щоб резолюції приняти як перечитано. Одноголосно принято.

З черги наступив реферат **„Про справу української пропаґанди в Америці",** який виголосив д. Дембицький.

Бесідник виказував з якими трудностями приходиться нам бороти в Злучених Державах по причині повного неосвідомлення Американців з нашими справами і нашим народом. Виказував велику вагу, і неоцінені прислуги, які нашій справі в теперішний час моглаб віддати певного рода централя, з якої виходилиб всякі інформації і пояснення для американських часописів в нашій справі. В нас були до цеї пори всего тільки дві спробі заложення Українських Інформаційних Бюр і хоть вони істнували тільки вельми короткий час, однак мимо цего сповнили велику ваду і віддали нам неоцінені прислуги. Щоб це освідомлення американського загалу з нашими справами повести гарніще, бесідник доказує, що не тільки належить сейчас основати Українське Інформаційне Бюро, але також приступити до видавання тижневника в англійській мові; опісля, колиб показалися достаточні фонди, також „Обєднанне" моглоб приступити до видавання тижневника в українській мові.

В дискусії, яка розвинулася над рефератом перший зголосився до слова д. Костів. Бесідник признає потребу заснованя Українського Інформаційного Бюра, але також звертає увагу на це, що чи не більшої пропаґанди, як поміж Американцями треба в теперішню пору поміж нашим народом; особливо пильну увагу треба звернути на нашу молодіж. Коли Галичина стане свобідна і незалежна від Ляха на перший плян висунеться потреба висилки до рідного краю фахових людей. І тому вже заздалегідь треба нам нашу молодіж, тут уроджену, виховувати у національнім дусі.

В дальшій дискусії забирали голос др. Гриневецький, та др. Демидчук. Оба вони заявлялися за потребою основання Інформаційного Бюра. Як вислід дискусії ухвалено слідуючу резолюцію:

Український Конґрес в Америці признає як справу незвичайної ваги основанне Українського Інформаційного Бюра.

Цю резолюцію належить уважати директивою для нововибраного уряду.

Тут нововибраний голова „Обєднання", о. Лев Левицький на візванне президії перейнає дальше веденне Конґресу. Делеґати оваційно, довготреваючими оплесками витають голову своєї щойно сотвореної організації. Шановний голова щирими словами дякує за оказане довіре.

Передавши хвилево веденне конґресу д. Шабатурі, о. Левицький зголошується до слова і реферує справу **Заложення Українського Банку в Америці.** Бесідник переходить коротко історію дотеперішних заходів в цій справі та здає звіт, на чім вони скінчилися. Та хоть справа заложення свойого банку є незвичайної ваги, вона неначе заснітилася; всі відсунули її на дальший плян, вижидаючи, яке займе становище Конґрес. А справа основання свойого банку є в Америці величезної ваги. Кромі одних Українців нема тут ніодного народу, щоб вже не мав подібної інституції; крайна пора отже і американським Українцям подбати про ню, а тоді і инші нації будуть з нами відмінно як до тепер числитися. Остаточно бесідник предкладає реальний плян переведення гадки в діло.

По короткій дискусії Конґрес принимає внесок референта:

Конґрес поручає нововибраній Екзекутиві поробити вступні кроки, потрібні до основання Українського Банку з осідком у Филаделфії.

На цім програма Конґресу віcтала вичерпана.

Зголосився ще до слова д. Ревюк і яко тимчасовий секретар Комітету, скликуючого Конґрес представив делеґатам справу принимання церковних організацій до „Обєднання", яку на однім зі засідань порушив др. о. Копачук. Бесідник зазначив, якими мотивами руководився тимчасовий Комітет не принимаючи н і я к о ї церковної організації в члени „Обєднання".

Конґрес вислухавши виводів бесідника одноголосно приняв слідуючу резолюцію:

Конґрес одобрює дотеперішне становище Тимчасового Комітету супроти церковних організацій і рішає і на будуче не принимати їх в склад „Обєднання".

Відспіванием національних гимнів „Ще не вмерла Україна" та „Не пора Москалеви й Ляхови" служить закінчено засідання Першого Українського Всенародного Конґресу в Америці.

А. Цурковський, писарі.
М. Стоколоса.